

Prof. zw. dr hab. Halina Buk
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
Katedra Informatyki i Rachunkowości Międzynarodowej

Wydział Zarządzania P.Cz.
Sekretariat

Wpł. dn. 10.01.2013r.

Bugaj

RECENZJA

**rozprawy doktorskiej Pani Mileny Ociesy
pt. „Zarządzanie procesem rozwoju inwestycyjnego gmin miejskich
województwa śląskiego” napisanej pod kierunkiem
prof. dr hab. Alfredy Zachorowskiej i dr inż. Dariusza Wielgórki**

1. Ocena tematu, celu i układu pracy

Problematyka zarządzania publicznego jest przedmiotem szczególnego zainteresowania polskich badaczy naukowych dopiero od kilkunastu lat. Obserwacja realnych zjawisk zwłaszcza w sferze funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego potwierdza wręcz konieczność pogłębiania badań w tym zakresie podmiotowym w celu zwiększenia efektywności i skuteczności realizacji przypisanych tym jednostkom zadań. Miarą tej efektywności i skuteczności jest poprawa bytu społeczności lokalnej i zaspokojenie jej potrzeb oraz rozwój poprzez aktywizację gospodarczą podmiotów znajdujących się na terenie gmin, a więc podstawowych jednostek samorządu terytorialnego. Jedną z istotniejszych grup determinant zapewniającą tak rozumiany rozwój gmin jest ich aktywność inwestycyjna.

Zidentyfikowane już w Polsce przypadki „upadłości” gmin potwierdzają, że rozpoczęcie i realizacja projektów inwestycyjnych, nawet przy znaczącym bezzwrotnym współfinansowaniu, nie zapewniają osiągnięcia zakładanych celów, jeżeli procesy inwestycyjne nie są właściwie zarządzane. Można postawić wręcz tezę, że demokratyzacja samorządu terytorialnego nie zawsze sprzyja adaptacji dobrych i sprawdzonych w biznesie narzędzi zarządzania. Mając powyższe przesłanki na uwadze, należy uznać za jak najbardziej zasadne podjęcie przez doktorantkę badań z tego obszaru merytorycznego.

Z tematem pracy doktorskiej ściśle wiążą się sformułowane cele, w tym główny i pomocnicze oraz hipotezy badawcze, w tym główna i pomocnicze. Za główny cel

rozprawy przyjęto zbadanie wpływu zarządzania procesem inwestycyjnym na rozwój gmin miejskich. Cel ten osiągnięto poprzez dobrze metodyczne dookreślenie celu teoretycznego, badawczego i praktycznego. Za cel teoretyczny przyjęto usystematyzowanie teorii dotyczącej zarządzania procesem inwestycyjnym w gminach. Cel badawczym jest analiza i ocena działalności inwestycyjnej gmin miejskich województwa śląskiego, zbadanie poziomu ich rozwoju oraz określenie korelacji pomiędzy aktywnością inwestycyjną a rozwojem badanych gmin. Za najbardziej ciekawy należy uznać określony przez doktorantkę jako cel praktyczny, a *de facto* cel teoriopoznawczy, przedstawienie koncepcji zarządzania inwestycjami gminnymi oraz zidentyfikowanie rozwiązania modelowego, możliwego do wykorzystania przez gminy miejskie.

W pracy postawiono jedną główną hipotezę i cztery tezy pomocnicze, które są w pełni kompatybilne ze sformułowanymi celami badawczymi. Dla osiągnięcia zakładanych celów oraz udowodnienia postawionych hipotez i tez przyjęto układ pracy obejmujący: wstęp, pięć zasadniczych rozdziałów, w tym trzy o charakterze teoriopoznawczym i dwa o charakterze weryfikacji praktycznej, zakończenie, bibliografię, odpowiednie spisy oraz aneks. Zachowano właściwe proporcje między głównymi rozdziałami, nie ma rozdziałów czy podrozdziałów pobocznie związanych z tematem pracy. Praca liczy łącznie 190 stron standardowego tekstu (nie licząc załączników). Poszczególne merytoryczne części pracy są dobrze skomponowane. Doktorantka opiera swoje wywody na bardzo bogatej, zwłaszcza światowej literaturze przedmiotu liczącej 276 pozycji (z tego 32 to pozycje anglo- i niemieckojęzyczne), 12 aktach normatywnych, 13 sprawozdaniach rządowych i 6 źródłach internetowych. Autorka dokonała wnikliwej kwerendy wszystkich wykorzystywanych źródeł referencyjnych na badany temat, co świadczy o Jej dużej dociekliwości naukowej.

2. Ocena merytoryczna pracy

Recenzowana rozprawa doktorska stanowi zwarte, kompleksowe i logicznie uporządkowane studium naukowo-empiryczne o zarządzaniu rozwojem inwestycyjnym gmin. Zachowano sekwencyjność merytoryczną pięciu kolejnych zasadniczych rozdziałów i podrozdziałów rozprawy.

W rozdziale pierwszym syntetycznie, ale i w wystarczającym zakresie przybliżono trzy główne koncepcje zarządzania organizacjami publicznymi, poczynając od tradycyjnego zarządzania, po tzw. nowe zarządzanie publiczne i dopiero co rozwijające się współzarządzanie publiczne. Słusznie uwagę skoncentrowano na zaletach i wadach każdej z tych koncepcji, które kolejno ewoluowały w czasie. Bardzo pogładowe są dokonywane przez Doktorantkę syntetyczne zestawienia zróżnicowanych poglądów wielu

badaczy na wybrane tematy, co świadczy o umiejętnościach kompilowania wiedzy teoretycznej.

Drugi rozdział poświęcono roli samorządu terytorialnego w rozwoju gospodarczym, bazując w dużej mierze na obowiązujących w Polsce regulacjach prawnych. Odniesiono się jednak także do klasyków ekonomii. Szerzej rozwinięto wymiary i typy rozwoju regionalnego i lokalnego oraz ich determinanty.

Kolejne rozdziały już ściśle odnoszą się do wielu płaszczyzn działalności inwestycyjnej jednostek samorządu terytorialnego. W rozdziale trzecim, mającym charakter teoretyczno-empiryczny, usystematyzowano kategorię inwestycji według różnych kryteriów oraz etapy procesu zarządzania nimi. Wyartykułowano źródła i formy finansowania inwestycji gminnych. Wartościowe są wyniki analizy poziomu i struktury inwestycji gminnych w Polsce w latach 2010-2016 w świetle ich różnorodnych źródeł dochodów, które stanowią podstawę finansowania inwestycji. Odrębnie rozpatrzono gminy miejskie, wiejskie, miejsko-wiejskie i miasta na prawach powiatu. Przeanalizowano także skalę ilościowo-wartościową umów partnerstwa publiczno-prywatnego w tymże okresie. Niestety ta forma współfinansowania nie upowszechnia się. Malejący jest także trend skali nakładów inwestycyjnych wszystkich gmin w Polsce, zarówno w wartościach bezwzględnych, jak i w przeliczeniu na mieszkańca.

Za szczególnie istotne dla osiągnięcia głównego i pomocniczych celów pracy, należy uznać wyniki badań przedstawione w rozdziałach czwartym i piątym. Rozdział czwarty stanowi wnikliwą analizę aktywności inwestycyjnej gmin miejskich województwa śląskiego w korelacji z rozwojem społeczno-gospodarczym tych gmin w latach 2010-2016. Próba badawczą objęto odrębnie 30 gmin miejskich i 19 miast na prawach powiatu. Za pomiar rozwoju gmin doktorantka przyjęła taksonomiczny wskaźnik rozwoju Hellwiga. Zastosowana metoda badawcza jest jak najbardziej właściwa dla tego typu badań. Autorka dobrała 10 właściwych cech diagnostycznych będących wyznacznikiem poziomu badanego zjawiska, szczegółowo scharakteryzowała dobrane zmienne i ostatecznie skonstruowała taksonomiczny miernik rozwoju Hellwiga. Na tej podstawie dla każdego badanego roku właściwie poklasyfikowano gminy na cztery grupy ze względu na poziom rozwoju. Zanalizowano aktywność inwestycyjną badanych dwóch podgrup gmin za pomocą kilku charakterystycznych wskaźników. W dalszej części analizy statystycznej zbadano korelację między aktywnością inwestycyjną każdej z podgrup gmin a poziomem ich rozwoju, wykorzystując w tym celu współczynnik korelacji rang Spearmana. Wyniki przeprowadzonej analizy są ciekawe, a mianowicie w gminach miejskich stosowana korelacja jest niska, a w miastach na prawach powiatu jest korelacja dodatnia umiarkowana.

W rozdziale piątym dokonano oceny zarządzania procesem rozwoju inwestycyjnego gmin miejskich województwa śląskiego, wcześniej wnikliwie analizując wielopłaszczyznowo poziom i strukturę wydatków inwestycyjnych. Szerzej rozwinięto dwa źródła finansowania badanych gmin, tj. fundusze europejskie oraz umowy partnerstwa publiczno-prywatnego. Dla wyciągnięcia ostatecznych wniosków o wpływie kwestii finansowych na rozwój inwestycyjny, doktorantka przeprowadziła poprawną analizę kondycji finansowej badanych gmin z wykorzystaniem analizy wskaźnikowej (9 właściwie dobranych wskaźników) oraz metody TOPSIS. Na tej podstawie wyznaczone wartości cechy syntetycznej posłużyły do wyodrębnienia czterech klas typologicznych gmin miejskich.

Bardzo wartościowy jest zaprezentowany autorski model zarządzania procesem rozwoju inwestycyjnego gmin miejskich, wyróżnionych konsekwentnie w dwóch podgrupach). Przyjęta konstrukcja metodologiczna jest ciekawa. Za punkt wyjścia przyjęto zbadanie stopnia koncentracji inwestycji gmin miejskich (za pomocą indeksu Herfindahla-Hirschmana) oraz zbadanie związku pomiędzy poziomem aktywności inwestycyjnej a koncentracją inwestycji. Określono też związek pomiędzy stopniem wykorzystania funduszy europejskich a poziomem aktywności inwestycyjnej. Następnie poklasyfikowano gminy miejskie ze względu na poziom rozwoju społeczno-gospodarczego i kondycję finansową oraz wyłoniono gminy wzorcowe. Graficzną syntezą zbudowanego modelu zarządzania procesem inwestycyjnym jest rysunek 9. Zdaniem doktorantki, ten obszar zarządzania powinien łączyć elementy trzech głównych koncepcji zarządzania publicznego. Tym sposobem, doktorantka zamknęła logicznie całą przyjętą koncepcję myślową rozważań nad tematem pracy. To świadczy o dużej merytorycznej konsekwencji Doktorantki w procesie badawczym, obejmującym rozpoznanie teoretyczne i umiejętności prowadzenia bardzo wartościowych badań empirycznych.

Zakończenie pracy doktorskiej, liczące pięć stron, jest wyczerpujące, ma charakter podsumowujący wyniki badań teoretycznych i empirycznych. Potwierdzają one zweryfikowanie hipotezy głównej, że zarządzanie procesem inwestycyjnym w gminach miejskich determinuje ich rozwój. Można było jednak przypomnieć, w których konkretnych częściach pracy osiągnięto cele pomocnicze i udowodniono konkretne tezy badawcze.

3. Ocena formalnej strony pracy

Praca jest napisana starannie, poprawnym językiem i stylem. Przytaczane w pracy treści są bardzo dobrze udokumentowane, zarówno licznymi wykorzystanymi pozycjami literatury przedmiotu, jak i odnośnikami innego typu (w pracy jest 283 przypisów). Zawartość pracy obejmuje liczne poglądowe obiekty ułatwiające jej czytanie, jak 49

tabele, 9 rysunków, 83 wykresy, z których zdecydowana większość to własnego autorstwa. Doktorantka wykazała bardzo dobre umiejętności pisarstwa naukowego. Redakcja techniczna pracy jest staranna.

Można mieć uwagę do stosowanej odmiany czasowników przez czasy. Dość często doktorantka używa czasu przeszłego, zamiast teraźniejszego, np. „...celem pracy było...”.

W nazwach kilku wykresów w rozdziale piątym nie dookreślono, jakiej grupy gmin miejskich one dotyczą, stąd są zdublowane nazwy wykresów dla tych samych działów budżetowych oraz badanych wskaźników finansowych.

4. Konkluzja

Uważam, że recenzowana rozprawa doktorska jest wartościową pracą naukową pod względem teoretycznym i aplikacyjnym. Wypełnia lukę teoriopoznawczą w przedmiocie zarządzania procesem rozwoju inwestycyjnego gmin miejskich. Świadczy o wysokich umiejętnościach doboru i wykorzystania odpowiednich narzędzi badań empirycznych, zwłaszcza analizy statystycznej, dla rozwiązania problemu naukowego i weryfikacji stawianych hipotez badawczych.

Recenzowana rozprawa spełnia wszystkie warunki stawiane pracom doktorskim przez ustawę z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (ze zm.) oraz uzasadnia nadanie Pani mgr Milenie Ociesie stopnia doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie zarządzanie.

Na podstawie powyższego wnoszę o dopuszczenie Pani Mileny Ociesy do publicznej obrony pracy doktorskiej.

Milena Bruk

Katowice, 06 stycznia 2019 r.